

Unio kommunes krav I

Mellomoppgjøret 2015

Krav I

23. april 2015 kl. 10.00

Innledning

Det vises til Hovedtariffavtalen kapittel 4, punkt 4.A.5 - Regulering av 2. avtaleår.

Det vises også til protokoll fra meklingen i 2014 punkt a:

Partene legger til grunn at lokale forhandlinger i henhold til HTA kapittel 3.4 og kapittel 5.2 skjer innenfor en økonomisk ramme som blant annet tar hensyn til kommuneøkonomien og resultatene i tariffområdet for øvrig.

Unios inntektspolitiske uttalelse, vedtatt i styremøte 18. mars 2015, ligger som vedlegg og legges til grunn for kravene.

Lønn for kompetanse og kvalitet

Godt kvalifiserte arbeidstakere er avgjørende for å sikre kommunesektoren et utdanningssystem, en helse- og omsorgstjeneste og andre velferdstjenester med høy kvalitet. For å beholde, utvikle og rekruttere kvalifisert arbeidskraft, og for å stimulere unge til å velge høyere utdanning som kvalifiserer til yrker i sektoren, må det tilbys konkurransedyktige lønns- og arbeidsvilkår og gode tjenestepensjonsordninger. Dette må vises igjen i resultatene fra tariffoppgjørene.

Rekruttering

Kommunesektoren har allerede i dag betydelige utfordringer med å rekruttere, utvikle og beholde kvalifisert arbeidskraft. I kommunesektorens arbeidsgivermonitor for 2014 bekreftes det at mange kommuner/fylkeskommuner sliter med å rekruttere flere av Unios medlemsgrupper. Tall fra både SSB og KS viser at rekrutteringsutfordringene vil være betydelige for høgskole- og universitetsutdannede i kommunal sektor framover. Bevilgende myndigheter og arbeidsgivere har ansvar for å prioritere slik at kommunesektoren sikres arbeidstakere med nødvendig kompetanse.

Lønns-gap

Lønns-gapet mellom grupper med høyere utdanning i kommunal sektor og tilsvarende grupper med like lang utdanning i privat sektor er svært stort og økende. Dette lønns-gapet må reduseres. Det vil også være avgjørende for å minske lønnsforskjellene mellom kvinner og menn. Utdanning, kompetanse og ansvar må verdsettes høyere i kommunal sektor for å stanse mindrelønnsutviklingen og verdsettingsdiskrimineringen av de kvinnedominerte yrker som preger denne sektoren.

Lønnsnivå

Rapporten fra TBU datert 30. mars 2015 viser at det er store lønnsforskjeller mellom industrien og kommune/fylkeskommune for yrkesgrupper med sammenlignbare utdanningsnivåer (tabell 1.18, s 42-43). Følgende utdrag fra tabell 1.18¹ synliggjør dette:

TBU	Industri i alt		Kommune og fylkeskommune	
	Andeler	Månedslønn per dato*12	Andeler	Månedslønn per dato*12
2014				
Totalt	100	510 000	100	492 000
Utdanning på grunnskolenivå	18	410 400	7	397 200
Utdanning på videregående skolenivå	51	492 000	25	433 200
Universitets- eller høyskoleutdanning, til og med 4 år	16	639 600	57	510 000
Universitets- eller høyskoleutdanning, lengre enn 4 år	8	774 000	11	591 600
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	7		1	

Lønnsutvikling

I tillegg viser tall fra TBU for lønnsutvikling i ulike sektorer i samfunnet at lønnsforskjellene er økende over tid for ansatte med høyere utdanning:

TBU	Industri			Kommune		
	i alt	arbeider	funksjonær	alle	undervisning	kommune minus undervisning
Akkumulert årslønnsvekst 2004-2014 (10 år)	53,8	49,0	56,7	51,1	43,5	54,9
				51,4*	44,7*	

* uten konflikt i 2014

Kilde: TBU tabell 1.1, 2005 og 2015

¹ «Tabell 1.18 Gjennomsnittslønn per dato for heltidsansatte etter næring og utdanningslengde. Vekst fra året før i prosent. (Inklusive oppdaterte opplysninger om innvandrernes utdanningslengde)»

Tilsvarende tall fra TBSK for lønnsutvikling internt i KS-området, viser også betydelige forskjeller mellom de ulike lønnskapitler:

TBSK	Akkumulert årslønnsvekst 2004-2014 (10 år)	
Kap 4 alle	50,5	51,0*
Kap 4 B	55,2	
Kap 4 C	43,1	44,6*
Kap 5	65,3	
Kap 3.4	59,6	

* uten konflikt i 2014

Kilde: TBSK tabell 3.4.17, 2005 og 2015

For 2014 er lønnsveksten i kapittel 4 registrert til 3,0 % fra 2013-2014. Uten korreksjon for konflikt er årslønnsveksten beregnet til 3,3 %. Lønnsveksten i kapittel 5 og kapittel 3.4 er beregnet til henholdsvis 4,3 % og 3,8 %.

Både i et kort og langt tidsperspektiv viser det seg altså at det bare er ansatte i kapittel 3.4 og kapittel 5 som holder følge med lønnsutviklingen for funksjonærene i industrien.

Det lave lønnsnivået og den svake lønnsutviklingen for utdanningsgruppene i kapittel 4 er ikke akseptabel. Unio erkjenner at ytterligere lønnstillegg i mellomoppgjøret 2015 ikke vil rette opp disse skjevhetene. Utviklingen må snus og etterslepet må kompenseres i hovedoppgjøret 2016.

Økonomiske krav

I hovedtariffoppgjøret 2014 var Unios hovedprioritering at oppgjøret måtte gi bedre lønnsnivå og bedre lønnsutvikling for ansatte med universitets- og høgskoleutdanning slik at sammenpressingen av lønnsstrukturen reverseres. Denne prioriteringen videreføres i mellomoppgjøret.

Unio krever en lønnsutvikling for utdanningsgruppene i kapittel 4 som er på linje med lønnsutviklingen i kapittel 3.4 og 5, og som kompenserer for det omtalte etterslepet.

Andre krav

Det partssammensatte utvalget som utredet forslaget til nytt lønnsystem innført fra 1.5.2015 videreføres for å følge opp implementeringen av nytt lønnsystem, og for å utrede forslag til justeringer av systemet foran hovedtariffoppgjøret i 2016.

Det tas forbehold om nye og endrede krav.

Vedtatt på styremøte i Unio 18.mars 2015

Unios inntektspolitiske uttalelse 2015

Det kraftige oljeprisfallet stiller oss overfor store utfordringer. Oljevirkosomheten vil ikke lenger gi norsk økonomi store vekstbidrag. Tradisjonell næringsvirkosomhet og annen ressursbasert virksomhet må erstatte deler av aktivitetsbortfallet fra den oljerelaterte virksomheten. Dette stiller også politikken overfor nye krav. Forskning og næringspolitikk må gi økte bidrag til de nødvendige omstillingene.

Arbeidsmarkedspolitikken og offentlige budsjetter må brukes aktivt for å holde arbeidsledigheten lav. Vi går inn i en periode hvor det vil være ekstra synlig at verdiskapingen i offentlig sektor er avgjørende for den samlede verdiskapingen i samfunnet.

Unio vil kjempe for at arbeidstakerne fortsatt skal ta del i den produktivitetsveksten som er i næringslivet. Det følger av frontfagsmodellen og det ble bekreftet av Holden III-utvalget.

Arbeidsmarkedets rammebetingelser og tariffavtaler settes under press av regjering og arbeidsgivere. Unio vil slå tilbake angrep på ansattes lønns- og arbeidsvilkår, herunder arbeidstidsbestemmelser og pensjon, samt forsvare arbeidstakerrettigheter og velferdsordninger. Sosial dumping må bekjempes på bredt grunnlag. Unio mener økt omfang av konkurranseutsetting legger til rette for tariffhopping og dårlige vilkår for arbeidstakerne. Det svekker arbeidslivsmodellen og bidrar til uro og stadige konflikt- og tvistesituasjoner. Unio vil kjempe for at utdanning og kompetanse skal lønne seg bedre. Det er avgjørende for kvaliteten på de tjenestene som hele samfunnet er avhengig av.

Offentlig sektor avgjørende for omstilling, vekst og velferd

Offentlig sektor er effektivt drevet og leverer gode tjenester. Verdiskapingen i offentlig sektor er avgjørende for den samlede verdiskapingen i samfunnet. En kunnskapsbasert og omstillingsdyktig offentlig sektor er et viktig konkurransefortrinn for norsk næringsliv og privat sektors evne til omstilling og nyskaping.

Myndigheter og næringsliv må satse på kunnskap og forskning for å stimulere framtidig verdiskaping og velferd, og sikre tjenestetilbud med høy kvalitet. Det må legges bedre til rette for samarbeid mellom arbeidsliv og utdanning på alle nivåer.

Offentlig sektor må tilby konkurransedyktige lønns- og arbeidsvilkår og gode tjenestepensjonsordninger. Stat, kommune og helseforetak må i større grad verdsette

utdanning, kompetanse og ansvar og kompensere for ulempe, belastning og risiko. Det er store rekrutteringsutfordringer i offentlig sektor, særlig innen helse, utdanning og forskning. Offentlige arbeidsgivere har et stort ansvar for å bekjempe verdsettingsdiskriminering. Det trengs også tiltak på tvers av sektorer i arbeidslivet med tanke på å sikre likelønn mellom kvinner og menn. Dette er ikke minst et politisk ansvar.

De økonomiske utsiktene

Den økonomiske veksten internasjonalt er svak, men det er store forskjeller mellom land. Tyskland har nullvekst og eurosonen som helhet har så vidt begynt å vokse, mens oppgangen i USA og Storbritannia har tatt seg markert opp. Styringsrentene er nær null i store deler av OECD-området. Nettoimportører av olje får noe drahjelp av det kraftige oljeprisfallet.

OECD anslår at ledigheten i euroområdet vil ligge på om lag 11 pst i år og neste år. I flere land er ungdomsledigheten farlig høy og mange arbeidstakere og pensjonister opplever store fall i inntekt og levestandard. Inntektsforskjellene øker kraftig. Sparepolitikken hemmer veksten og forverrer situasjonen. Ledigheten er høy fordi etterspørselen er lav. Unio er spesielt bekymret for at krisa i europeisk økonomi skjerper arbeidsgiversidens appetitt for å endre maktforholdene i arbeidsmarkedet, noe vi også ser her hjemme.

ILO har ved flere anledninger påpekt at verdens arbeidstakere i en årrekke har tapt kampen om verdiskapingen. Nesten all produktivitsvekst har tilfalt kapitaleierne. At en slik politikk ikke er opprettholdbar over tid og at den gir økt ulikhet har fått stor oppmerksomhet etter debatten om Kapitalen i det 21. århundre av Thomas Piketty. Flere har nå forståelse for hvor viktig det er at lønningene må følge veksten i produktiviteten, ikke bare fordi det er rettferdig og gir en likere fordeling, men også fordi det gir jevnere økonomisk vekst og bedre mulighet for å opprettholde sysselsettingen. Frontfagsmodellen legger til grunn at arbeidstakerne skal ha sin del av produktivitsveksten.

Norsk økonomi fra olje til nye næringer

Oljeprisfallet representerer utfordringer og nye muligheter for norsk økonomi og norsk næringsliv. Kronesvekkelsen har reparert flere års tap av konkurransevne. Tradisjonell industri har fått ny drahjelp. En svekket valuta letter også de nødvendige omstillingene som konkurranseutsatt virksomhet må igjennom. De siste 15 årenes todeling av økonomien kan være historie. De minst lønnsomme delene av den oljerelaterte virksomheten må omstille eller redusere aktiviteten. Dette krever økt aktivitet fra ny virksomhet knyttet til andre naturressurser, tradisjonell industri og ikke minst nye grønne bedrifter.

Norge står i en særstilling ved at vi til tross for oljeprisfallet har store inntekter fra oljevirkosmheten og petroleumsfondet. Norge kan ikke konkurrere på å være billigst, men på å være best. For å sikre fremtidig velferd er det derfor avgjørende med en solid investering i forskning og kunnskap for å stimulere til innovasjon og utvikling av nye kunnskapsintensive næringer og bedrifter.

SSB legger til grunn svak vekst i fastlandsøkonomien i år og så gradvis bedring de nærmeste årene, dette gjelder også husholdningenes etterspørsel som i tidligere år har vært den ene store drivkraften i norsk økonomi. Petroleumsinvesteringene, som har vært den andre viktige drivkraften for veksten i fastlandsøkonomien de senere årene, ventes å falle markert i år og neste år for deretter å flate ut. Dette reduserer investeringsveksten og etterspørselsimpulsene mot resten av økonomien og øker behovet for omstillinger i næringslivet.

SSB anslår nær nullvekst i sysselsettingen i år og neste år og at arbeidsledigheten øker til 3,9 pst i år og 4,1 pst av arbeidsstyrken i 2016. I disse anslagene er det forutsatt at lavere etterspørsel i norsk økonomi demper arbeidsinnvandringen. Konjunkturedgangen i år avløses av moderat oppgang de neste to årene med økt privat forbruk, økt etterspørsel fra utlandet og økte investeringer i fastlandsnæringene som de viktigste drivkreftene.

Krav til den økonomiske politikken

Unio mener at regjeringen må øke ambisjonene i sysselsettings- og arbeidsmarkedspolitikken. Langtidsledigheten må holdes så lav som mulig for å hindre utstøting. Offentlig sektor må brukes mer offensivt for å bekjempe den økende arbeidsledigheten. Offentlig infrastruktur må styrkes rundt de store byene hvor befolkningsveksten er sterkest og offentlig tjenesteyting må gis et økonomisk handlingsrom som sikrer høy kvalitet på velferdstjenestene. Lav prisvekst og lav vekst per innbygger over flere år tilsier at den økonomiske politikken kan være mer ekspansiv. Oljeprisfallet tilsier en dreining i næringspolitikken med kraftigere fokus på tradisjonelle- og nye fastlandsnæringer. Det må investeres langsiktig i kompetanse, innovasjon og gode miljøretta løsninger. Et grønt næringsliv og grønne jobber må ha en viktig plass i næringspolitikken og prege både mål og tiltak.

Unio vil likevel peke på at oljevirksomheten og leverandørnæringene fortsatt vil være betydelig bidragsyttere i norsk økonomi i mange tiår. Det er derfor viktig at sektoren ikke kutter så kraftig at vi taper viktig kompetanse i disse næringene. Regjeringen må bl.a. bidra med at nettolønnsordningen bedres og at den lovfestes slik at flere skip kan registreres i NIS-registeret. Videre må norske lønns- og arbeidsvilkår sikres ved en utvidelse av virkeområdet for allmenngjøringsordningen til sokkelen.

Regjeringen Solberg har på to år gitt skattelettelse på til sammen 15 mrd. kroner. De fordelingspolitiske virkningene av skattelettelsene er svært skjeve. Unio mener det hadde vært klokt å avvente oppfølgingen av Scheel-utvalget før en gikk løs på formuesskatten.

Unio savner en mer offensiv satsing på kvalitet i det offentlige tjenestetilbudet. Befolkningsveksten krever en forsert utbygging innen utdanning, helse, omsorg og infrastruktur bare for å opprettholde tjenestetilbudet per innbygger på dagens nivå. Skal kommunene kunne tilby bedre helse-, omsorgs- og utdanningstjenester, må inntektene til sektoren økes mer enn den demografiske utgiftsveksten. Unio mener at ytterligere skattelettelse i milliardklassen vil stå klart i veien for en slik satsing.

Unio krever at regjeringen legger til rette for et krafttak for rekruttering og kvalitet i helse- og omsorgssektoren, samt i hele utdanningskjeden fra barnehage via grunnskole, videregående skole, høyskole og til universiteter og forskningsinstitusjoner. Dette vil være langsiktig samfunnsbygging, og gi grunnlag for framtidig verdiskaping og styrket konkurranseevne. Det er her landets framtidsmuligheter utvikles og her det bør satses. Unio forventer en mer offensiv satsing på forskning, utvikling og innovasjon knyttet til blant annet bærekraftig økonomisk utvikling, klima, energi, migrasjon, fattigdom, matproduksjon og helse. Den samme offensive satsingen må omfatte politi- og justissektoren, spesielt i lys av vedtatte reformer med sikte på bedret kvalitet, tilgjengelighet og kortere responstid.

Lønns- og prisutviklingen

TBU anslår i sin februar-rapport (se sammendrag i vedlegg 1) den gjennomsnittlige lønnsvekst for arbeidere og funksjonærer i NHO-bedrifter i industrien til 4,0 prosent de siste fem år og 3 ¼ prosent i 2014.

For funksjonærer i industrien var lønnsveksten de siste fem år i gjennomsnitt 0,4 prosentpoeng høyere enn for arbeiderne. For 2014 var forskjellen ¼ prosentpoeng. Den endelige bekreftelsen på utviklingen får vi i TBUs mars-rapport.

Konsumprisindeksen steg med 2,1 prosent i 2013 og 2,0 prosent i 2014. TBUs anslag i forkant av forhandlingene i 2014 var «om lag 2 ¼ prosent». TBU anslår konsumprisveksten fra 2014 til 2015 til «om lag 2 ¼ pst ». SSBs siste anslag er 2,3 pst.

Føringer:

- krav utformes med det inntektspolitiske dokumentet som felles grunnlag
- forhandlingene om økonomi skal ta utgangspunkt i et troverdig anslag på samlet lønnsvekst i industrien og kompensasjon for eventuelt etterslep
- i hvert enkelt tariffområde forhandles det om rammer og innretning, med sikte på bedret reallønn for medlemmene. Grupper som systematisk over tid er blitt hengende etter i lønnsutvikling og lønnsnivå, kan kreves kompensert særskilt.
- de enkelte forhandlingsutvalg har ansvaret for fordeling og prioritering innenfor den økonomiske ramma i eget tariffområde
- utdanning, kompetanse, ansvar og risiko, legges til grunn ved utforming av krav, der likelønn skal ivaretas og verdsettelsesdiskriminering motvirkes. Det kreves målrettede sentrale tiltak i 2016